

25.11.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**25 Kasım 2022
Cuma**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

25 Kasım 2022 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

— Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA II) Kapsamında Akdedilen 2018 Yılı Türkiye İçin Yıllık Eylem Programına Ait Finansman Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Komisyonu Arasında 10/11/2022 ve 14/11/2022 Tarihli Mektupların Teatisi Yoluyla İmzalanan Ekli Değişiklik Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6424)

CUMHURBAŞKANI KARARI

— Toprak Mahsulleri Ofisi Alım Primi Desteğine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 6425)

YÖNETMELİKLER

— Millî Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıklarında İlk Defa Devlet Memurluğuna Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
— Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Tahsilat Genel Tebliği (Seri: B Sıra No:15)
— Tahsilat Genel Tebliği (Seri: B Sıra No:16)
— Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerine Destekleme Ödemesi Yapılması Hakkında Tebliğ (No: 2022/34)
— T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No: 2020/4)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2022/40)
— Bazı Tüketici Ürünlerinde Uygunluk Denetimi Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
— İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2022/34)
— Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemleri ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcılarının Ödeme Hizmetleri Alanındaki Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
— Zorunlu Deprem Sigortası Tarife ve Talimat Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ

KURUL KARARLARI

— Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 24/11/2022 Tarihli ve 11412/1-2 Sayılı Kararları

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 13/9/2022 Tarihli ve 2018/21028 Başvuru Numaralı Kararı

Kirişçi: 42 ilde uygulanan IPARD programını 81 ile yaygınlaştıracacağız

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, "Önümüzdeki yıl IPARD 3 programını başlatıyoruz. Bugüne dek 42 ilde uygulanan programı, 2023'ten itibaren 81 ilimize yaygınlaştıracacağız" dedi.

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, "Tarım Varsa Hayat Var Projesi"ne ilişkin düzenlenen basın toplantısında yaptığı açıklamalarda, önümüzdeki yıl IPARD 3 programının başlatılacağını duyurdu.

Kirişçi, "Kırsal Kalkınma Yatırımları Destekleme Programı, IPARD ve Kırsalda Uzman Eller Projesi kapsamında, 86 bin 500 projeye toplam 27,3 milyar TL hibe verdik, 253 bin kişiye istihdam sağladık. Önümüzdeki yıl IPARD 3 programını başlatıyoruz. Bugüne dek 42 ilde uygulanan programı, 2023'ten itibaren 81 ilimize yaygınlaştıracacağız" dedi.

Güvenilir Ürün Platformu paydaşlığında yapılan kamuoyu bilgilendirme çalışmasında, tahıl koridoruna yönelik son gelişmeleri de aktaran Bakan Kirişçi, Tahıl Koridoru'ndan 23 Kasım itibarıyla 491 geminin geçtiğini ve 11.9 milyon ton tahıl ve diğer ürünlerin bu koridordan taşındığını söyledi.

Kirişçi, "Bunun yüzde 59'u Avrupa ülkelerine gitmiştir. Asya ülkelerine yüzde 22,7'si, Afrika ülkelerine yüzde 11,8'i ve Orta Doğu ülkelerine ise yüzde 6,8'i ulaşmıştır. En az gelişmiş ülkelere sadece yüzde 6'sı gitmiştir. Bu adaletsizliğe dikkati çeken tek

lider ise Sayın Cumhurbaşkanımız olmuştur. Türkiye'nin un, makarna, irmik ve bulgur sanayisindeki atıl kapasitesinin devreye sokularak yoksul ülkelere yardım konusunda yeni bir çalışma daha yürütüyoruz. Rusya'dan alınacak buğdayı, işledikten sonra, az gelişmiş ülkelere bilabedel dağıtımını arzu ediyoruz” diye konuştu.

E-DEVLET ÜZERİNDEN ÇKS

Bakan Vahit Kirişçi, üreticilerin işlerini kolaylaştırmaya yönelik dijital dönüşüm hamlelerine hızla devam ettiklerinin altını çizdi ve “Çiftçilerimize 1 Ekim’den itibaren ÇKS’ye e-Devlet Kapısından erişim imkânı sağladık. Dün gece saat 21.00 itibarıyla bu uygulamadan yararlanan gerçek kişi sayısı 446 bin 479, tüzel kişi sayısı 1421 ve buradan elde edilen ÇKS belgesi sayısı 1 milyon 143 bin 179 oldu. Her bir belge için asgari 100 liralık harcama yapıldığını düşünsek insanların yorulduklarının yanlarına kar kalması, egzoz emisyonu ile çevreye zarar verilmesi gibi pek çok etkilerden arındırılmış uygulamanın bile getirisi 110 milyon liranın üzerinde. Bürokrasiyi azaltarak yaklaşık 2,2 milyon üreticimize emek, zaman ve para tasarrufu sağladığımız bu uygulamayı daha da geliştireceğiz.” şeklinde konuştu.

Dijital tarım vizyonunun ilk aşaması olan e-Devlet ile ÇKS entegrasyonunu, Tarım Cebim’de ve ÇKS Kayıt Doğrulaması’nın takip edeceğini ifade eden Kirişçi, ÇKS Başvuru Yenileme sürecinin e-Devlet entegrasyonu 2022 Eylül sonu itibarıyla tamamlandığını bildirdi.

Kirişçi, Şubat 2023 itibarıyla 2 milyonun üzerinde çiftçinin yararlanacağı ÇKS Ürün Güncelleme süreçlerinin de e-Devlet entegrasyonunun tamamlanmasını öngördüklerini söyledi.

Örtü Altı Kayıt Sistemi’nin (ÖKS) e-Devlet entegrasyonunun ise 2023 başı itibarıyla tamamlanması hedeflendiğini anlatan Kirişçi, şunları kaydetti:

“Tarım Cebimde’ mobil uygulamasının fazlandırılmış yazılım geliştirme sürecinde son aşamaya gelindi, Ocak 2023 itibarıyla ilk fazının hayata geçirilmesini planlanmaktadır. Pamuk, soya, kanola, aspir ve mercimek gibi seçilmiş ürünlerde ÇKS kayıtlarının coğrafi bilgi sistemi ile doğrulanması çalışmamız hızla devam ediyor. Biliyorsunuz, bu yıldan itibaren tarımsal destekleme sistemimizi değiştirdik ve ödemelerimizi öne çektik. Artık, çiftçilerimiz, ekim döneminde girdi maliyetlerini düşünmeden üretim yapabiliyor.

SÖZLEŞMELİ BESİCİLİK MODELİ

Erzurum’da lansmanı yapılan Sözleşmeli Besicilik Projesi ile besicilerin güvenle hayvancılık yapacak, alıcı satıcıyla doğrudan muhatap olacağını kaydeden Kirişçi,

"Böylece besiciye alım garantisi ve mutlak kârlılık sağlayacağız. Ayrıca sözleşmeli besicilik yapan üreticilerimizi, kilogram başına 2,5 TL ile 5 TL arasında verimlilik primiyle destekleyeceğiz. Bu modeli bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretiminde de esas alacağız" dedi.

Bakan Kirişçi, sözleşmeli üretimde standartlar oluşturacaklarını, taraflar arasındaki dengesizliği gidereceklerini ve tarafların haklarını güvence altına alacaklarını belirterek, ihtilafların çözümü ve stratejik ürünlerin gerektiğinde zorunlu olarak sözleşmeli üretime yönelik hususları düzenleyeceklerini, kanun gerektiren bu düzenlemenin, Gazi Meclisin takdirleriyle şekilleneceğini dile getirdi.

Patates ve kuru soğan ihracatına kısıtlama

İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, taze patates ve kuru soğan ihracatına kısıtlama getirdi.

Ali Ekber YILDIRIM

İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden Ege İhracatçı Birlikleri'ne gönderilen yazıda "Bazı Tarım Ürünlerinin İhracatına İlişkin Tebliğ" kapsamında taze patates ve kuru soğan ihracatına kısıtlama getirildiği bildirildi. Yazıda bazı muafiyetler dışında gıda arz güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılacak ihracat başvuruları için Bitki Sağlık Sertifikası ve/veya Sağlık Sertifikası düzenlenmeyeceğine karar verildiği ifade edildi.

Kısıtlamadan muaf olanlar

Yazıda özetle şu bilgilere yer veriliyor: " Ülkemizde taze patates ve kuru soğanda gıda arz güvenliği ve fiyat istikrarının sağlanması amacıyla tedbir alınması ihtiyacı doğduğu, bu nedenle;

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) 'ne yapılacak ihracat başvuruları,
- Filistin Devletine yapılacak ihracat başvuruları,
- Azerbaycan (Nahçıvan Dahil) Cumhuriyeti'ne yapılacak ihracat başvuruları,
- Suriye'de güvenlik altına alınan bölgelere Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri ve bağlı kuruluşları tarafından yapılacak ihracat başvuruları,

- AFAD, Kızılay veya diğer İnsani Yardım Kuruluşları tarafından yapılacak ihracat başvuruları,
- BM, WFP ve Kızılhaç gibi alıcısı insani yardım kuruluşu olan ihracat başvuruları,
- Organik Ürün Sertifikası bulunan ürünler için yapılacak ihracat başvuruları,
- Denizlerimizden transit geçen ve ülkemiz limanlarına uğrayan yabancı bayraklı gemilerin iâşe ihtiyaçlarının karşılanması için gemi kumanyacılığı yapan firmalara gemi başına her bir ürün için en fazla 500 kg’a kadar yapılacak ihracat başvuruları,
- Başlamış işlemler (Olur tarihinden önce Bakanlığımıza veya TAREKS sistemine başvurusu yapılmış) hariç olmak üzere, 2022/1 sayılı Tebliğ kapsamında yer alan; 0701.90 GTİP’li Patates (taze veya soğutulmuş) Diğerleri, 0703.10.19.00.11 GTİP’li Kuru Soğan, ürünlerinin arz/talep ve mevcut stok durumumuz dikkate alınarak Bakanlıklarınca yeni bir bilgilendirme alınıncaya kadar ihracatının kısıtlanmasına ve 0701.90 GTİP’li Patates ve 0703.10.19.00.11 GTİP’li Kuru Soğan için yapılacak ihracat başvurularına Bitki Sağlık Sertifikası/Sağlık Sertifikası düzenlenmeyeceğine karar verilmiştir.”

Kırmızı mercimek, adi fasulye ve ayçiçeği yağında kısıtlama sürüyor
İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü’nden gönderilen yazıda; kırmızı mercimek, adi fasulye ve ayçiçek tohumu yağı ürünlerinde ihracatların geçici olarak kısıtlandığı belirtilerek, muafiyet durumları hariç, bu ürünler için yapılacak ihracat başvuruları için Bitki Sağlık Sertifikası ve/veya Sağlık Sertifikası düzenlenmemesi gerektiği ifade ediliyor.

Kısıtlama üreticiye ve ihracata zarar verir

Bir ürünün ihracatının kısıtlanması her zaman o ürünü üreten çiftçiye zarar verir. Çünkü ihracat olmayınca ürün iç piyasada çoğalır ve fiyat düşer. İhracat çiftçinin sigortasıdır. Tüketiciyi korumak için bu tür kısıtlamalara gidilebilir, ancak o zaman üreticiyi ve ihracatçıyı koruyacak önlemler alınması gerekiyor. Ayrıca bu kısıtlamalar nedeniyle ihracat pazarları da kaybedilir. Çok zor kazanılan pazarlar kaybedilince daha sonra ürünün çok olduğu ve ihracat yapılması gereken dönemde pazar bulmak zorlaşıyor. Daha önce de kuru soğan ve patates fiyatları yüksek olduğu için ihracata kısıtlama getirilmişti.

TÜRKTOB Başkanı Akcan: Tohum-suz tarım yapamazsınız, destekler artmalı

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Başkanı Savaş Akcan, sertifikalı tohum kullanım desteklerinin maliyet artışları karşısında yetersiz kaldığını belirterek, “Sertifikalı tohumda üretim, fidanda ise hem üretim hem kullanım destekleri hiç artmıyor. Bu desteklerin artmasını istiyoruz” dedi.

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTOB) Başkanı Savaş Akcan, Türkiye’nin tohum ve fidede dışa bağımlılığı bulunmadığını, bu alanda ihtiyacın tamamını karşılayabildiklerini söyledi. Düzenlediği basın toplantısında sektörün ihracatta da başarı sağladığını belirten Akcan, buna karşılık son dönemde maliyet artışları nedeniyle sektörün zorlandığını ancak çiftçilere verilen destekteki artışın yeterli olmadığını belirtti.

Akcan, “Tohumculuk sektörü olarak girdi maliyetlerindeki artışı en az oranda satış fiyatlarına yansıtan sektörüz. Son bir yıldaki artış oranımız, girdi maliyetlerimizin artışının ortalamasının 3’te 1’i kadar. Tohum ve diğer dikim materyallerine son bir yılda yüzde 66 zam geldi. Tarım ve Orman Bakanlığı özellikle son 2 yılda buğday, arpa, kuru fasulye, mercimek, nohut ve patates gibi ürünleri yetiştiren çiftçilere verdiği sertifikalı tohum kullanım desteklerini artırdı. Oransal olarak baktığımızda bu artışlar yüzde 50 ila yüzde 108 olarak değişiyor ancak dekara başına 50 – 60 TL’lik desteklerden söz ediyoruz. Maliyet artışları karşısında bu destekler yetmiyor. Sertifikalı tohumda üretim, fidanda ise hem üretim hem kullanım destekleri hiç artmıyor. Bu desteklerin artmasını istiyoruz.” dedi.

Sektörün sertifikalı tohum üretiminin 2021 yılı sonunda 1 milyon 325 bin ton seviyeye ulaştığını bildiren Akcan, TÜRKTOB'un kurulduğu 2008 yılından bu yana artışın yüzde 800 olduğunu vurguladı.

Sertifikalı tohum yanında, fide, fidan ve süs bitkisi üretiminde de artış olduğunun altını çizen Akcan, 2021 sonunda meyve fidanı üretiminin yıllık 279 milyon adet, sebze fidanı üretiminin de 5,5 milyar adede yükseldiğini, süs bitkisi üretiminin de 1,7 milyar adete ulaştığını açıkladı.

Tohum üretiminin yüzde 90'ının, tescil edilmiş tohumların ise yüzde 77'sinin özel sektörün sahibi olduğunu kaydeden Akcan, gelineen seviye itibarıyla Türkiye için dışa bağımlılıktan söz edilemeyeceğini vurguladı. Akcan, devamında şunları söyledi: "Yerli ve milli üretimimizin, ihtiyacımızı karşılama oranı, stratejik ürünlerde yüzde 100'ün üzerinde, diğer ürünlerde ise yüzde 100'e çok yakındır. Tabii ki dış pazarın isteklerine uygun üretim yapıp ihraç edebilmek için ülkemizde üretmediğimiz tohumları ithal ediyoruz. Bugün tohumculuk sektörlerini bizden yüz yıl önce geliştirmeye başlamış ülkeler için de aynı şey geçerli. Ancak 'dışa, ithalata, ya da bazı ülkelere bağımlılık' gibi bir durum söz konusu bile değil."

Sektörün 2018'den itibaren dış ticaret fazlası verdiğini belirten Akcan, 2022 yılının ilk 9 ayında tohum ihracatının 150,8 milyon dolar, ithalatımız ise 137,8 milyon dolar olarak gerçekleştiğini, ihracatın ithalatı karşılama oranının 2021 sonunda yüzde 130 olarak gerçekleştiğini kaydetti. Akcan, "Bugün 121 ülkeye tohum ihracatı yapıyoruz ve bu ülkelerin içinde tohumculukta dünya lideri olan ABD, dünya ikincisi olan Çin, üçüncüsü olan Fransa da var. İhracat yapmadığımız Avrupa ülkesi yok. Türk cumhuriyetleri, Orta Doğu, Körfez Ülkeleri ve Afrika'ya 2021 yılı sonu itibarıyla 350 milyon dolarlık ürün sattık." dedi.

Tarımın stratejik öneminin son dönem gelişmelerle bir kez daha fark edildiğini, gelecekte iklim değişikliği, kuraklık gibi risklerin devam ettiğini aktaran Akcan, "Milli ekonominin temeli tarım, tarımsal üretimin en önemli ve stratejik ögesi ise tohumdur. O zaman tohumu ve tohumculuk sektörünü de aynı bakış açısı ile değerlendirmek gerekiyor." dedi. Akcan, birliğin 71 bin üyeye ulaştığını bildirdi.

Sertifikalı tohumlara yönelik çeşitli eleştirel söylemler olduğunu, bu tür tohum kullanımının çok uluslu şirketlere ve büyük marketlere bağımlılık yaratacağının söylendiğini da hatırlatan Akcan, uzun vadede bitkisel ürün üretiminin artışının sağlandığını, bu tür tohum kullanımıyla verimin yükseldiğini savundu.

Togg, satışta öncelikliği bireysel kullanıcıya verecek

Şubat 2023 yılında ön siparişe açılacak ve martta yollara çıkacak Togg araçlarda öncelik perakende müşterisine verilecek. İlk yılda üretilen 20 bin adet aracın sadece sadece 2 bini kamuya gidecek. Servis konusunda işbirliğine açık olan Togg, Borsaya açılmak için de hazırlık yapıyor. Fabrikada, 3 dakikada 1 Togg üretilen.

Aysel YÜCEL/İSTANBUL

Türkiye'nin otomobili Togg, önceki gün otomotiv basının önde gelen temsilcilerini Gemlik üretim kampüsünde ağırladı. Gazeteciler olarak üretim tesislerini yerinde inceleme fırsatı bulurken, Togg araçları da ilk kez test ettik.

Tesis gezisi ve test sürüşünün ardından Togg CEO'su Gürcan Karakaş, sorularımızı yanıtladı. Togg yöneticileri, üretim tesislerini otomotiv basınına gezdirerek, 29 Ekim'deki açılışın ardından sosyal medyada tesis görüntülere istinaden ortaya atılan 'henüz bir üretim bandı yok' iddialarını da çürütmüş oldu. 29 Ekim'de resmi açılışı yapılan Togg Teknoloji Kampüsü'nde üretim başlamış durumda. Son teknolojilerle donatıldığı dikkat çeken tesiste, çalışanların isimlerinin konulduğu 250 civarında robot çalışıyor. Robotlardan birine de CEO Gürcan Karakaş'ın ismi verilmiş. Tesiste, bugüne kadar 100'ün üzerinde araç üretili. Togg, şu anda seri üretim bandından inen cihazlarını sertifikasyon ve homologasyon süreçleri için yurtdışındaki akredite test merkezlerine gönderiyor. Cihazlar, 16'sı yeni regülasyon olmak üzere 92 farklı teste tabi tutuluyor. Teste gönderilen araç sayısı aralık sonu itibarıyla 165 olacak. Cihazlar testlerini tamamlayıp tip onaylarını alacaklar. CEO Karakaş, tip onaylarının

alınmasının ardından yüksek adetli seri üretimin başlayacağını ifade etti. Şubat 2023'te ön sipariş alınacak, mart ayı sonunda da Togg akıllı cihazı yollarda olacak.

3 dakikada bir araç üretecek

Gezi sırasında sosyal medya düşen görüntülerin hangi açıdan olduğunu da görme fırsatım oldu. Bir Togg çalışanının çektiği video görüntüleri, üretim bandının hemen yanındaki banttın inen araçların teste gönderilmek için bekletildiği alan. Diğer yandan, Togg yetkililerinden edindiğim bilgiye göre, paylaşımı yapan da banttın inen bu aracı sosyal medyasında 'gururla' paylaşmış. Video çarpıtılarak farklı şekilde aktarılmış.

2023 yılında C-SUV modelinin üretimine başlayacak olan Togg, gelecek yıl 20 bin araç üretecek. 2025'in ilk yarısında ise Sedan modelinin üretime dahil edilmesiyle 100 bin adetlik üretime ulaşılacak. 2025 yılından itibaren 3 dakikada bir Togg üretimi gerçekleşecek. 15 seneye yayılan 3,5 milyar Euro'luk bir yatırım sonunda Togg, 5 model ile yıllık 175 bin araç üretim kapasitesine ulaşacak.

Peki, yapılan test sürüşlerinde beğeniyle karşılanan bu C-SUV araçlar piyasada nasıl rekabetçi olacak? CEO Gürçan Karakaş'ın toplantı kapsamında vurguladığı en önemli konulardan biri de bu oldu. Togg araçları, teknik performansından öte, sunduğu tüketici deneyimi ve yarattığı ekosistem ile fark yaratmayı hedefliyor. Togg, bir otomobil markası değil bir teknoloji şirketi olarak öne çıkmak istiyor. Aracın pazarlama stratejisinde de otomobilden çok yaratılan ekosistem ve deneyim ön planda tutuluyor. Karakaş, bu konudaki vurguyu, "Çok fazla otomobille ilgili soru soruluyor. Oysa ki, ben daha değerli kısmını anlatmaya çalışıyorum sizlere. Ne olur bunları tartışalım, ülkenin geleceği burada teknolojide, metal yığnında değil" şeklinde anlatıyor. Çünkü Karakaş'a göre 15 yıl sonra, birkaç marka dışında satışta otomobil kısmı ikinci planda kalacak. Sunulan deneyim ve teknoloji rekabette öne çıkacak. Tıpkı telefonda olduğu gibi. İşte tam da bu sebeple Togg, tedarik ve iş ortaklığında start-up'lara öncelik veriyor. 300'den fazla start-up ile görüşen Togg, bunların 19'u ile çalışıyor. Karakaş, "Bütün bunlar otomobilin A noktasından B noktasına yolculuk yapılan bir araç olmaktan çıkıp, yeni bir hayat alanı olduğunun ipuçlarını veriyor. Üstelik bunlar yarından sonranın değil, bugünün ve yakın geleceğin teknolojileri olarak hayatımıza giriyor" sözleriyle anlatıyor bu dönüşümü.

Teknolojinin ve paradigmaların değiştiği bu dönemlerde yeni oyuncular için yeni fırsatlar ortaya çıktığını vurgulayan Karakaş, “Togg bu döneme ‘YeniLig’ diyor. YeniLig’in başarılı oyuncuları da yeni nesil teknolojileri kullanıcıları merkeze alarak geliştiren şirketler olacak. Togg, YeniLig’in iddialı oyuncularından biri” diyor. Peki, YeniLig’de hangi teknolojiler ön planda? Karakaş, bu teknolojileri, Oyunlaştırma, siber güvenlik, büyük veri ve veri analitiği, sensör teknolojileri, fintek ve blok zinciri olarak sıralıyor.

Karlılığı ek ürünlerle sağlayacak

Togg, 175 bin adetlik üretim adediyle nasıl karlı bir şirket olacak? Karakaş, bu noktada da otomobilden sağladıkları gelirden çok sundukları ek ürünler ve hizmetlerden gelir elde edileceğine işaret ediyor. Öncelikle Togg’un teknoloji merkezinin şirketleştirilmesi hedefleniyor. Çünkü Togg’un geliştirdiği ürünlere dışarıdan bir talep var ve bu fırsata dönüştürölmek isteniyor. Öte yandan Togg, Farasis ile yüzde 50 ortaklıkla Türkiye’de batarya üretiliyor. CEO Karakaş, ihtiyaçlarının üzerinde üretim yaptıklarına dikkat çekerek, “hem yurt içinde hem de yurt dışında farklı otomotiv üreticileri ile görüşüyoruz. İmza aşamasına geldiğimiz şirketler de var. Çünkü elektrikli araçlara geçiş hızlanırken birçok marka batarya üretimi yapmıyor. Hücre bu işin en önemli kısmı ve biz bunu da yapıyoruz” diyor. 2023 sonu itibarıyla Togg için toplamda 1,8 milyar Euro’luk kaynak harcanacak. Bu kaynağa akıllı cihaz, kampüs ve teknoloji geliştirmek için yapılan yatırımlar da dahil. Togg şu anda 4 milyar 336 milyon 274 bin lira ile Türkiye’de mobilite alanında faaliyet gösteren şirketler arasında ödenmiş sermayesi en yüksek şirket.

Borsaya açılma da gündemde

Togg, borsaya açılmak için de hazırlık yapıyor. Karakaş, bu konuda “Her profesyonel şirketin büyümesini daha ileri bir noktaya götürmek için bu noktaya gitmesi lazım. Biz de buna hazırlanıyoruz. Yurt dışında planlıyoruz” dedi.

Satışta öncelik kamu değil, tüketici olacak

şubat 2023 yılında ön siparişe açılacak ve martta yollara çıkacak Togg araçlarda öncelik perakende müşterisine verilecek. Kamudan yoğun talebi gören birçok tüketici, ilk yıldan 20 bin adet üretileceği açıklanan Togg araçlarında öncelik alamamaktan endişe ediyordu. Bu konuda CEO Gürkan Karakaş, “Satışta önceliğimiz kamu ve kurumsal şirketlerden önce perakende müşterisi olacak. Ön sipariş herhangi bir ayırım gözetmeksizin tamamen online başvuru ile olacak” dedi. Kamunun 15 yıl içerisinde 30 bin adetlik alım garantisi var. Ancak Togg, en fazla yıllık 2 bin adet kamu satışı yapacak, öncelik bireysel tüketicide olacak. Diğer yandan daha önce açıklandığı gibi, Togg satışı online olacak. Togg’un bayi ağı olmayacak, deneyim merkezleri ve satış noktası olacak. Deneyim merkezlerinin ilkinin Zorlu Center’da açan Togg, bu sayıyı 2023 yılı sonuna kadar 12’ye, 2025 yılında da 35 noktaya çıkaracak. şirket aynı zamanda kullanıcıların taleplerine göre esnek teslimat noktaları oluşturmak üzere de çalışmalarını sürdürüyor. Karakaş, aracın fiyatı konusunda C-SUV segmentindeki benzinli ve elektrikli araçlarla rekabet edecek bir fiyatta olacağını söyledi. Karakaş,

Togg'a özel teşvik istemediklerinin, elektrikli araç ekosisteminin gelişimine öncelik verdiklerini söyledi.

SERVİSTE İŞBİRLİĞİNE AÇIK

Togg'da en çok merak edilen konulardan biri de satış sonrası ve servis hizmeti. Togg, 29 Ekim'deki fabrika açılışında servis hizmetini kendi bünyesinde vereceğini açıklamış ama detay vermemişti. CEO Gürcan Karakaş, "2023 yılında 25 satış sonrası deneyim merkezi (servis) açacak olan Togg, 2025 yılında 30 adet sabit servis noktasına sahip olacak. Şirketin 2023 yılında 8 adet olacak mobil servis hizmet aracı sayısı da 2025 yılında 40'ın üzerine çıkacak" bilgisini paylaştı. Karakaş, Bosch gibi farklı markalarla servis konusunda işbirliğine açık olduklarının da sinyallerini verdi. Öte yandan Togg, kullanıcılarına uçtan uca online/dijital deneyim sağlamak üzere hem Togg mobil uygulamasını hem de yapay zekâ destekli dijital asistanı ToggCare'i devreye sokacak.

İHTİYAÇ HALİNDE B SUV ÖNE ÇEKİLECEK

203'te C-SUV, 2024 ise Sedan modellerinin daha sonra ise C segmentte Hatchback, MPV ve B segmentte ise SUV modellerinin satışa sunulması bekleniyor. B segmenti Togg'un 2027 yılında piyasaya sunulacağı açıklanmıştı. Ancak tüketiciler görece daha ulaşılabilir olan B SUV Togg'un üretiminin öne çekilip çekilmeyeceğini soruyordu. Karakaş bu konuda, "Pandemiden önce B segmentinde bir azalma vardı. Talep C segmentinden D segmentine kayıyordu. Bu ne kadar kalıcı olacak göreceğiz. Esnek bir üretim yapımız var. Şimdilik planımızda yok ama gerekirse B SUV aracın üretimini erkene çekecek altyapımız var" dedi.

Gemlik'te üretilecek Togg marka araçlar, rakam ile adlandırılacak. Ayrı bir isim olmayacak.

Batarya 8 yıl garantili olacak.

Prof. Jeffrey Frankel: “Enflasyon Türkiye’nin kendi politikalarının bir sonucu”

Harvard Üniversitesi ekonomi profesörü Jeffrey Frankel Türkiye'nin hiperenflasyon konusunda muhtemelen uçurumun kenarından döneceğini söyledi. Frankel “Küresel çapta yükselen faiz oranları, yavaşlayan büyüme ve Ukrayna’nın işgaliyle artan petrol fiyatları elbette Türkiye için işleri daha da zorlaştırıyor” dedi.

Elif KARACA

Harvard Üniversitesi ekonomi profesörü Jeffrey Frankel Türkiye'nin hiperenflasyon konusunda muhtemelen uçurumun kenarından döneceğini, ancak hükümetin faiz oranlarını indirerek enflasyonla mücadele edilmesi şeklindeki geleneksel olmayan modelinin hiç başarılı olma şansı bulunmadığını söyledi. EKONOMİ gazetesine konuşan Frankel, küresel enflasyonun yaklaşık 4 puan yükseldiği bir yılda Türkiye'de enflasyonun 60 puan yükseldiğine bakılırsa, basit bir hesabın Türkiye'deki enflasyonun yüzde 93'ünün kendi politikalarının bir sonucu olduğunu ortaya koyduğunu da belirtti.

Küresel görünüme ilişkin görüşlerini de paylaşan Frankel 2023'te küresel ekonominin de ABD'nin de resesyona gireceğinin kesin olmadığına ancak, merkez bankalarının yüksek enflasyonla mücadele için başvurduğu faiz artırımları nedeniyle durgunluk veya en azından küresel bir yavaşlama riskinin kesinlikle normalden daha yüksek

olduğuna dikkat çekti. Frankel “Küresel çapta yükselen faiz oranları, yavaşlayan büyüme ve Ukrayna’nın işgaliyle artış kaydeden petrol fiyatları elbette Türkiye için işleri daha da zorlaştırıyor” dedi.

Akademik kariyerini halen Harvard Üniversitesi Kennedy School’da James W. Harpel Sermaye Oluşumu ve Büyüme Profesörü olarak sürdüren Jeffrey Frankel özellikle büyüme ve gelir eşitsizliği alanındaki çalışmalarıyla öne çıkıyor. ABD Ulusal Ekonomik Araştırmalar Bürosu (NBER) üyesi olan Frankel eski ABD başkanları Ronald Reagan ve Bill Clinton’ın ekonomi danışmanları arasında da yer aldı.

“2023’TE KÜRESELDE RESESYON KESİN DEĞİL”

2023’te küresel ekonomideki görünümü nasıl değerlendiriyorsunuz? Bir resesyon beklentisi var ve bunun Türkiye’ye yansımaları ne şekilde olacak?

Konuşulanların aksine esasında 2023’te küresel ekonominin de ABD’nin de resesyona gireceği kesin değil. Ancak, çok sayıda merkez bankasının yüksek enflasyonla mücadele için başvurduğu faiz artırımları nedeniyle, durgunluk veya en azından küresel bir yavaşlama riski kesinlikle normalden daha yüksek. Küresel çapta yükselen faiz oranları, yavaşlayan büyüme ve Ukrayna’nın işgaliyle artış kaydeden petrol fiyatları elbette Türkiye için işleri daha da zorlaştırıyor.

Dünya genelinde enflasyonla mücadele için politika faizleri artırılırken, Türkiye faiz oranlarını düşürüyor. Bu politikanın sonucu sizce ne olur?

Öncelikle, Türk hükümetinin faiz oranlarını düşürerek enflasyonla mücadele edebileceği şeklindeki geleneksel olmayan teorisinin hiç başarılı olma şansı yok. Düşük faiz oranlarının sermaye girişlerini caydırmasıyla lira değer kaybederken, bu da doğrudan enflasyonu besliyor ve bu nedenlerle uygulanmakta olan modelin başarılı olamayacağı çok açık.

Türkiye’de son bir yıldaki enflasyon artışının ne kadarı dünyadaki gelişmelerden, ne kadarı Türkiye’nin uyguladığı para politikasından kaynaklanmış olabilir?

Küresel enflasyonun yaklaşık 4 puan yükseldiği bir yılda Türkiye’de enflasyon 60 puandan fazla yükselmiş. Buna göre, basit bir hesaplama Türkiye’deki enflasyonun yüzde 93’ünün kendi uyguladığı politikaların bir sonucu olduğunu, kendi ürünü olduğunu son derece açık bir şekilde gösteriyor.

Türkiye’de parasal teşvik gücünü kaybetti

Türkiye, 1970’lerden 2000’lerin başlarına kadar 30 yılı aşkın bir süre yüksek enflasyonla yaşadı, ancak teknik olarak hiperenflasyon (ayda %50’nin üzerinde) yaşanmadı. Sizce Türkiye’deki enflasyonist süreç hiperenflasyona gider mi?

25.11.2022

Türkiye hiperenflasyon konusunda muhtemelen uçurumun kıyısından dönecektir. Ancak şimdiden, yüzde 80'lerdeki enflasyonla bile parasal teşvikin genel anlamda gücünü kaybettiği ve enflasyonun ekonomik büyümeyi engellemeye başladığı bir süreç yaşanıyor.

Nebati, MB'nin kararını böyle değerlendirdi: Yakında piyasa faizi de tek haneye inecek

Merkez Bankası'nın politika faizini iki yıl sonra yeniden tek haneye indirmesini değerlendiren Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, "Önümüzdeki dönemde piyasa faizlerinin de benzer biçimde tek haneli seviyeye inmesini bekliyoruz" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, **Merkez Bankası'nın 26 ay sonra tek haneye indirdiği politika faizinin** ardından piyasa faizlerinin de benzer biçimde tek haneli seviyelere inmesini beklediklerini söyledi.

Bakan Nebati alınan tedbirlerle birlikte politika-kredi faizi makasının kademeli biçimde kapandığını kaydetti.

"YAKINDA PİYASA FAİZİ DE TEK HANEYE İNECEK"

Bakan Nebati'nin sosyal medyadan yaptığı açıklamalar şöyle:

Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu vizyon ve perspektif doğrultusunda ülkemizin gerçekleriyle uyumlu biçimde şekillenen ekonomi politikaları sayesinde politika faizi 2 yıl aradan sonra tekrar tek haneye gerilemiştir.

Türkiye Ekonomi Modelimiz kapsamında uygulamaya aldığımız politikaların ve yakın dönemde kurumlarımızın koordineli bir şekilde almış olduğu tedbirlerin katkısıyla politika-kredi faizi makası kademeli biçimde kapanıyor.

Bu sayede önümüzdeki dönemde piyasa faizlerinin de benzer biçimde tek haneli seviyelere inmesini bekliyoruz.

Böylece, tüm dünyada resesyon endişelerinin arttığı bir dönemde Türkiye ekonomisi yoluna güçlü bir şekilde devam edecek; Türkiye ekonomisi Model'in sacayakları üzerinde yükselmesini sürdürecektir.

TCMB, TL mevduat payına göre yıllık komisyonu artırdı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), mevduatlara uyguladığı zorunlu komisyon oranlarında değişikliğe gitti.

Merkez Bankası bankalara gönderdiği talimatla TL mevduatı gerçek ve tüzel kişilerde yüzde 50'nin üzerinde olan bankalar hariç yabancı para mevduat için tesis edilen zorunlu karşılık tutarı üzerinden yüzde 3 oranında uyguladığı komisyon oranını 23/12/2022 hesaplama tarihinden itibaren yüzde 8'e çıkarılmasına karar verdiğini açıkladı.

Ayrıca banka TCMB nezdindeki zorunlu karşılık ve ihbarlı döviz mevduat hesaplarında döviz olarak tutulan tutarlar üzerinden tahsil edilmek üzere yıllık yüzde 5 oranında belirlenen ve yıl sonuna kadar dönüşüm oranlarına göre farklılaştırılan komisyon uygulamasına 23/12/2022 hesaplama tarihi itibarıyla son verdiğini açıkladı.

Talimata göre tesisi 6/1/2023 tarihinde başlayan 23/12/2022 hesaplama tarihinden itibaren, Türk lirası payına göre farklılaştırılmak üzere yüzde 8 olarak belirlenen komisyon oranının, hem gerçek hem de tüzel kişi mevduatı içinde TL payı yüzde 60 ve üzerinde olan bankalar için yüzde 0, yüzde 50 (dahil) - yüzde 60 arasında olan bankalar için yüzde 3, yüzde 50'den düşük olan bankalar için yüzde 8, olarak uygulanmasına karar verildi.

TCMB ayrıca, Menkul Kıymet Tesisine İlişkin Uygulama Talimatında da değişiklik yaptı.

Birleşik Kamu-İş: Açlık sınırı 8.657 liraya yükseldi

Birleşik Kamu-İş, kasım ayında açlık sınırının 8.657 TL'ye yükseldiğini açıkladı.

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu, temel gıda fiyatlarında yaşanan yüksek artışlar nedeniyle dört kişilik bir aile için kasım ayında açlık sınırının 8.657 TL'ye yükseldiğini, yoksulluk sınırının ise 25.422 TL'ye çıktığını açıkladı.

"Birleşik Kamu-İş Açlık-Yoksulluk Araştırması Kasım 2022" sonuçlarına göre, açlık sınırı kasımda bir önceki aya göre 434 lira artarken, gıda dışındaki ihtiyaçlar için yapılması gereken harcama 475 lira artarak 16.765 liraya yükseldi. Kasımda yoksulluk sınırı önceki aya göre da 909 lira arttı.

Buna göre son bir yılda açlık sınırı 4.767 TL, gıda dışı ihtiyaçlar için yapılması gereken harcama ise 7.558 TL artmış oldu.

Açıklamada, "Ailelerin gıda ve gıda dışı ihtiyaçlarını insan onuruna yaraşır bir şekilde yoksunluk hissi çekmeden karşılayabilmesi için yapması gereken toplam harcama tutarını gösteren yoksulluk sınırı son bir yılda toplam 12.325 liralık artış gösterdi" denildi.

İkinci girişimcilik şubesi İzmir'de üçüncüsü Ankara'da

İş Bankası Genel Müdürü Hakan Aran, İstanbul'daki ilk girişimcilik şubelerinin 1 yılda 500'ü aşkın müşteriye ulaştığını dile getirerek ikincisini İzmir'de İzQ işbirliğiyle açtıkları girişimcilik şubelerinin üçüncüsünün ise Ankara'da hizmete gireceğini vurguladı.

Şebnem TURHAN / İZMİR

İş Bankası, geçen yıl sonu İstanbul'da faaliyete soktuğu girişimcilik şubesinin ikincisini İzmir'de açtı. İş Bankası Genel Müdürü Hakan Aran, İzQ işbirliğiyle açılan ikinci girişimcilik şubesinin ardından bu yıl sonu veya 2023 Ocak başı üçüncü girişimcilik şubesini Ankara'da açacaklarını söyledi. Aran, İstanbul'daki girişimcilik şubesinin 1 yılda 500'ü aşkın müşteriye ulaştığını dile getirdi.

Şubenin açılışı, önceki gün İş Bankası Genel Müdürü Hakan Aran, İzmir Ticaret Odası ve İzQ Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Özgener ile girişimcilik ekosisteminden paydaşların katıldığı bir törenle gerçekleştirildi. Aran, açılıшта yaptığı konuşmada yeni ekonominin yapı taşları olarak gördükleri girişimciliğin odaklandıkları stratejik alanlardan biri olduğunu vurgulayarak, girişimcilik ekosistemine verilen her desteğin ve başarılı her bir girişimin aynı zamanda girişimciliğin kariyer yolu olarak görülmesine, dolayısıyla istihdama da katkı sağladığını söyledi. Aran, "Biz de ülkemizin iktisadi kalkınmasında finansman ayağında katkı vermenin yanında, girişim hızlandırma programlarından fon sağlamaya, kadın girişimcilerden tarımda girişimciliğe kadar 'girişimcinin kazandığı yerde toplum daha çok kazanır' anlayışıyla, ekosistemin tüm kesimlerine dokunuyoruz" dedi.

Hayal varsa ekonomik başarı gelir

Aran, şöyle konuştu: “Bugün genç girişimcilere tavsiyem; yaptıkları girişimden faydalanmayı, para kazanmayı hedeflemeleri değil, asıl o girişimle neyi değiştirmek istediklerini belirlemeleri ve neyi başarmak istediklerini hayal etmeleridir. Hayal varsa ekonomik başarı gelir. Sadece para kazanmak için başlayan bir girişim, uzun soluklu olmaz. Girişimcilerin en büyük kıymeti bir hayale, ülkemiz için bir hayale sahip olmaktan gelir. Biz girişimcilik şubelerimizi girişimcilerimizin finansal ihtiyaçlarını karşılamak, bankacılık ürün ve hizmetlerini sunmak için değil; girişimcilerimizin büyümesine, hayallerine ulaşmalarına yardımcı olacak şekilde İş Bankası’nın gücünü girişimcilerimize vakfetmek için açıyoruz.” İlk Girişimcilik Şubesi’ni geçtiğimiz yılın sonunda İstanbul’da açtıklarını hatırlatan Aran, bu şubelerin girişimcilik dünyası için bir finans hub’ı olmasının yanı sıra onların birbirleriyle olan ilişkilerini güçlendirebilecekleri bir yer olduğunu ifade etti. İlk Girişimcilik Şubesi’ni geçtiğimiz yılın sonunda İstanbul’da açtıklarını hatırlatan Aran, bu şubelerin girişimcilik dünyası için bir finans hub’ı olmasının yanı sıra onların birbirleriyle olan ilişkilerini güçlendirebilecekleri bir yer olduğunu ifade etti. Aran, İstanbul Girişimcilik Şubesi’nin bir yılda toplamda 500’ü aşkın müşteriye ulaştığını söyledi.

Dünyanın girişimcilik hublarından biri olacak

İzQ Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Özgener de konuşmasında, İzmir’in yeni teknolojilere adaptasyon yeteneğinin genç nüfusuyla bir araya geldiğinde, girişimcilik açısından son derece elverişli bir iklimle sahip olduğunu söyledi. Özgener, İş Bankası’nın, girişimcilere özel olarak açtığı İstanbul Girişimcilik Şubesi’nin ikincisini, İzQ Girişimcilik Merkezi’nin içinde hayata geçmesinden dolayı memnuniyet duyduklarını ifade etti. Özgener “Güçlü ortaklarımız ile yola çıktığımız projemizin, İş Bankası gibi önemli bir paydaş ile başlattığımız iş birliği sayesinde daha da güçleneceğine inanıyoruz. Bizler; başından beri İzmir’in yerel büyümesinin ve ekonomik kalkınmasının en önemli yollarından birisinin girişimcilik ve inovasyondan geçtiğine inanıyoruz. İzmir’i önce Akdeniz’in, daha sonra da dünyanın girişimcilik hublarından biri haline getirmek istiyoruz” dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Siyasette küslük olmaz

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ile görüşmesine ilişkin, "Siyasette küslük, dargınlık olmaz" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, partisinin TBMM Grup Toplantısı sonrasında basın mensuplarının sorularını yanıtladı.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin, Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah es-Sisi ile görüşülmesinin doğru bir karar olduğunu, hatta Suriye'de Beşşar Esed ile de görüşülebileceği yönündeki söyleminin hatırlatılması üzerine Erdoğan, "Olabilir, siyasette küslük, dargınlık olmaz. Eninde sonunda en uygun şartta bunun adımları atılır." ifadelerini kullandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ile ikinci bir görüşme olup olmayacağı sorusunu, "Tarih verilir mi?" diye yanıtladı.

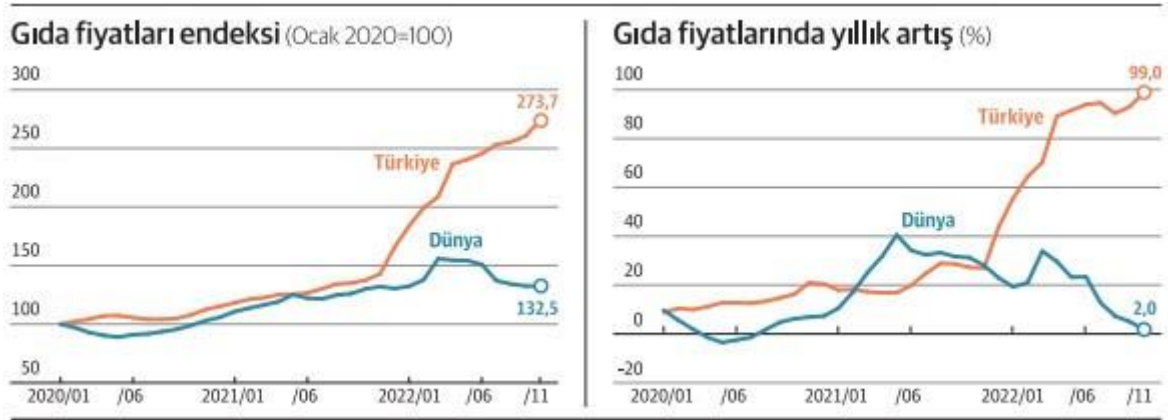
Gıda enflasyonu dünyadan koptu

Talip AKTAŞ

25 Kasım 2022 Cuma

Dünya Bankası'nın her ay düzenli olarak yayımladığı "Gıda Güvenliği Güncellemesi"ne göre, 10'uncu büyük tarım ekonomisi Türkiye, kasım ayında da gıda enflasyonunun en yüksek olduğu ilk 5 ülke arasında yer aldı. İlk beşin Türkiye hariç dördü, derin ekonomik/siyasi kriz yaşanan ülkeler... BM Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verileriyle oluşturulan sıralamaya göre, Türkiye'nin beşincilikten dördüncülüğe yükseldiği ekim ayı tablosu, kasımda da değişmedi. Bu ülkelerin enflasyonundaki seyrinde ise dikkat çeken değişimler var. Yıllık gıda enflasyonu ilk iki ülke Zimbabve ve Lübnan'da düşüş gösterirken, Venezuela ve Sri Lanka'da aynı kaldı. Türkiye ise, ilk beş ülke arasında yıllık gıda enflasyonu artan tek ülke oldu.

Tablonun diğer boyutu daha ciddi... Veriler, Türkiye'deki gıda fiyatlarının dünya fiyatlarıyla bağının koptuğuna işaret ediyor. Uluslararası piyasalarda yaygın olarak işlem gören et, süt ürünleri, tahıl, bitkisel yağ ve şekerden oluşan emtianın aylık fiyat değişimlerini izleyen FAO Gıda Fiyat Endeksi (FFPI), geçen mayıs ayından bu yana aşağı yönlü seyrizliyor. Son yedi aydaki düşüş yüzde 15. Yıllık artış ise, Mayıs 2021'deki yüzde 51'lik rekor seviyesinden ekim ayında yüzde 2'ye geriledi. Üstelik tahıl fiyatlarında son üç ayda yükseliş yaşanmamış olsaydı, düşüş oranları çok daha yüksek bir seviyelerde oluşacaktı.

Tablo net... Dünyada gıda fiyatları gerilerken, Türkiye’de ise tersine, artış eğilimi devam ediyor. Öyle görünüyor ki, önümüzdeki aylarda kopuş daha da belirgin hale gelecek. Nitekim, gıda enflasyonunun yüzde 99 olarak açıklandığı ekim ayında, tarımsal ürün girdi fiyatlarındaki (Tarım-GFE) artış yüzde 138,2, tarım ürünleri üretici fiyatlarındaki (Tarım-ÜFE) artış ise yüzde 162,3 düzeyinde gerçekleşti. Bu oranlar, önümüzdeki aylarda oluşacak geçişkenlikle tüketicinin karşı karşıya kalacağı gıda enflasyonunun üç haneli rakamlara ulaşacağına işaret ediyor.

Haydi hayırlısı, politika faizi yeniden tek hane...

Alaattin AKTAŞ

25 Kasım 2022 Cuma

✓ Geçen yıl eylülde faizi yüzde 19'dan yüzde 18'e indirmek suretiyle başlayan faiz düşürme yolculuğu dün yüzde 9'a inilmesiyle şimdilik son buldu.

✓ Faiz yüzde 19 düzeyindeyken, yıllık enflasyon da yüzde 19'du, dolar kuru 8.5 liraydı. Şimd ise enflasyon yüzde 85'lerde, dolar kuru 19'u zorluyor. Bu kadar kusur olur!

Merkez Bankası'nın politika faizi beklendiği gibi 1.5 puan daha aşağı çekilerek yüzde 9'a indirildi. Böylece 2020'nin eylül ayından bu yana çift hanede bulunan politika faizi iki yılı aşkın sürenin ardından yeniden tek haneye çekilmiş oldu.

Ne kadar tuhaf değil mi... Kamuoyu ne Merkez Bankası'nın hangi yönde karar vereceğini tartıştı, konuştu; ne de indirimin ne kadar olacağını. Dünkü Para Politikası Kurulu toplantısından nasıl bir karar çıkacağı, daha doğrusu Kurulun nasıl bir karar açıklayacağı zaten belliydi. Hem faiz kararını da Merkez Bankası vermiyordu ki; bu biliniyordu.

Faizle ilgili karar verme yetkisi Merkez Bankası'nın elinden kağıt üstünde değilse bile pratikte çoktan alınmıştı.

Artık durduk!

Politika faizindeki indirim artık sona erdi. Öyle görünüyor ki en azından seçime kadar bir değişiklik söz konusu olmayacak. Seçimden sonra ise zaten şimdiki para politikası terk edilecek.

Seçimi Millet ittifakı kazanırsa bu politikayı uygulamayacağı kesin, bunu zaten ilan ettiler.

Seçimi kazandığı takdirde Cumhur ittifakının da bu politikayla devam etmesi pek ihtimal dahilinde değil.

Yüzde 19'dan yüzde 9'a...

Geçen yıl 23 Eylül'de faizin yüzde 19'dan yüzde 18'e indirilmesiyle başlayan süreç tamamlandı.

Faiz bir yılı biraz aşkın bir sürede 10 puan aşağı çekilmiş oldu.

Peki bunun sonucu ne oldu?

Yanıt grafikte...

Geçen yıl ağustosta faiz yüzde 19 düzeyindeyken yıllık TÜFE artışı da yüzde 19'du. O ayın ortalamasındaki dolar kuru da 8.48'di.

Ya bugün? Yıllık TÜFE artışı yüzde 85 dolayında, dolar kuru da 19'u zorluyor. Ama doların bugünkü düzeyi yanılmasın, biz 18'leri neredeyse bir yıl önce geçen aralıkta gördük de icat edilen KKM ile bir geri çekilme sağlandı. Sonra yeniden aynı düzeye çıkmış oldu.

Akla ister istemez şu soru geliyor değil mi:

“Madem kur aynı düzeye çıktı, çıkacaktı; enflasyon böylesine tırmandı, faiz indirildi diye vatandaş da refaha kavuşmadı, öyleyse bu indirim niye gidildi?”

Bu sorunun yanıtını kaç kez verdik:

“Faiz indirimine ekonominin çarkları dönsün diye gidildi. Bu zaten defalarca itiraf da edildi. Bunun enflasyon pahasına olduğu da söylendi.”

Bir taşla birkaç kuş!

Şimdi faiz yüzde 9'a indirildi ya, aralıktan itibaren yıllık enflasyon oranında düşüş başlayacak ve bu düşüş, olağanüstü bir gelişme, bir aksilik yaşanmazsa nisana, belki mayısa kadar devam edecek ya, ne söyleneceği de belli:

“Biz faiz inince enflasyon da inecek demedik mi, bakın işte, enflasyon nasıl da iniyor.”

Yıllık enflasyon oranındaki gerileme fiyatların gerilemesi değilmiş, ne gam!

Bu matematiksel gelişmeyi büyük bir başarı öyküsü olarak satın almak isteyen milyonlar olduktan sonra...

KKM; AYLARCA ARTTI, SONRA DURDU VE ŞİMDİ DÜŞTÜ!

Kur korumalı mevduatta bir ilk yaşandı. Geçen yıl aralıkta başlayan uygulama ile bir yıla yakın süredir sürekli artan hesaplar ilk kez geçen hafta geriledi.

BDDK verilerine göre 11 Kasım haftasında 1 trilyon 474 milyar liraya ulaşan hesaplar, bir haftada 9.5 milyar lira azalarak 18 Kasım'da 1 trilyon 465 milyar liraya düştü.

Kur korumalı mevduat hesaplarındaki artış zaten çok yavaşlamış ve 4-11 Kasım haftasındaki artış da 981 milyon lirada kalmıştı.

Düşüş daha da hızlanabilir

KKM hesaplarına ödenecek faizde tavan oran politika faizinin yüzde 9'a düşürülmesiyle daha da geriledi. KKM'de tavan faiz, politika faizinin ancak 3 puan üstüne çıkabiliyor. Yani artık KKM faizi en fazla yüzde 12 olacak. Oysa bazı bankalar mevduata çok daha yüksek faiz veriyor.

Bugüne kadar KKM hesabı açtıran tasarruf sahipleri faize değil kur artışına bakarak bu uygulamayı tercih ediyordu. Şimdi son dönemde kur artışı da kalmadı. Dolayısıyla yalnızca yıllık yüzde 12 faiz almak mümkün. Bu da belli k tasarruf sahibine hiç cazip gelmiyor.

Bu yüzden önümüzdeki dönemde KKM'deki çözülme daha da hızlanabilir. Bu durum şimdiye kadar döviz getirisi elde etmiş tasarruf sahibini nereye gideceği, parasını nereye kanallize edeceği konusunda tereddütte bırakacaktır. Ama KKM'nin azalıyor olması, hele hele böyle kendiliğinden azalıyor olması ülke ekonomisinin yararına bir gelişmedir.

Abdulkadir Selvi

Amerikalıların teklifi ne

PKK'nın Suriye kolu PYD ve YPG, Mersin'de Tece Polisevi'ne saldırıda bulununca, İstiklal Caddesi'nde bombalı eylem yapınca, Karkamış'a füzelerle saldırıp 5 yaşındaki Hasan'ı ve Ayşenur öğretmeni şehit edince bombalar tepelerine yağmaya başladı. Çok güvendikleri Amerika, Pençe Kılıç operasyonunu engelleyemedi. Hatta ABD'den gelen "Türkiye'nin güvenlik endişesini anlıyoruz" şeklindeki açıklamalar PYD-YPG'li teröristleri hayal kırıklığına uğrattı. Mazlum Kobani, ABD'yi daha sert tutum almaya çağırırdı.

Barış Pınarı Harekâtı'nı da ABD'ye rağmen yapmıştık. O zaman da Amerikalılar, PKK'lıları koruyamamışlardı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, kara harekâtı için Tel Rıfat, Münbiç ve Ayn el Arab'ı hedef gösterince Mazlum Kobani iyice tutuştu. Çünkü kara harekâtı başlamadan önceki hava operasyonlarında PYD-YPG'nin ikmal yolları, kontrollerindeki petrol tesisleri, karargâhları, eğitim merkezleri yerle bir edildi. Kara harekâtı gerçekleştiğinde ise perişan olacaklarını gördüler. Amerikalıları harekete geçirmek için çağrı üstüne çağrı yapmaya başladılar.

AMERİKALILARIN TEKLİFİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kararlılığını bilen Amerikalılar ise bu işi operasyonsuz çözmek için harekete geçtiler. ABD Genelkurmay Başkanı Milley, Genelkurmay Başkanı Yaşar Güler'le görüştü. Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, ABD'nin Ankara Büyükelçisi Flake'i kabul etti. Kara harekâtının elinin kulağında olduğu bir sırada bu görüşmeler ne anlama geliyor?

1- Bu görüşmelerin yapılması doğal. Çünkü Kobani'de ABD askeri de bulunuyor. Bölge ABD'nin kontrolünde.

2- Amerikalılar Türkiye'nin kara harekâtı yapmasına gerek kalmadan PYD-YPG güçlerini 30 kilometrenin altına çekmeyi öneriyorlar.

KARA HAREKÂTI

Bu durumda kara harekâtı yapılmayacak mı?

Hulusi Akar aynı zamanda Rusya Savunma Bakanı Şoygu ile de görüştü.

Bu demektir ki kara harekâtının eli kulağında. Çünkü şimdiye kadar bize verilen sözler tutulmadı. Türkiye bölgeye yerleşmeden PYD-YPG'nin saldırıları durmayacak.

AK PARTİ'NİN SEÇİM SÜRPRİZLERİ

2023 seçimlerinin tarihiyle ilgili bir gelişme oldu. Üniversite sınavlarının 17-18 Haziran'da yapılacağı ilan edildi. Bu demektir ki 18 Haziran'da seçim olmayacak. LGS sınavlarının da 4 Haziran'da olması gündemde. Kurban Bayramı ise 29 Haziran'a denk geliyor. Bu da gösteriyor ki haziran ayı seçim için pek uygun değil. Bu durumda 14 Mayıs'a çekilmesi gündeme gelebilir mi?

1- Üniversite sınavları, LGS ve Hac mevsimi ile Kurban Bayramı nedeniyle seçimlerin mayısa çekilmesi konusunda Erdoğan ikna edilmişti.

2- Ancak muhalefetin yeniden aday olamayacağı için seçimleri öne çekti şeklinde spekülasyon yapacağı gerekçesiyle seçimlerin zamanında yapılmasını istemişti.

3- Üniversite sınavlarının 18 Haziran'da yapılacak olması nedeniyle seçimlerin 14 Mayıs'ta yapılması için lobi yapanlar yine harekete geçecek.

SEÇİM BEYANNAMESİ

4- Bu arada AK Parti'de seçim çalışmaları hızlandırılıyor.

5- Seçim beyannamesi ile aday tanıtımı birlikte yapılacak.

6- Yeni yüzyıl Türkiye Yüzyılı perspektifine uygun bir seçim beyannamesi yayınlanacak.

7- AK Parti'de milletvekili listelerinde değişiklikler bekleniyor. Ama bu yüzde 60-70 seviyesinde değil. Yüzde 40'ın biraz üzerinde olabilir deniliyor.

8- Milletvekili listelerine girmeyenlerin yerel seçimlerde belediye başkan adayı olarak değerlendirilmesi gündemde.

9- Teşkilatlardan milletvekili adayı olacaklar ya da seçimde yeterince performans göstereceği düşünülmeyenler istifa ettirilecek. Teşkilatların önemli oranda korunması düşünülüyor.

ERDOĞAN SEÇİLİYOR

10- Cumhurbaşkanlığı seçiminde muhalefet ortak aday çıkarsa da çoklu adayla girilse de Erdoğan açısından bir risk gözüküyor. Erdoğan, Kılıçdaroğlu, İmamoğlu ya da Mansur Yavaş'la yarıştığı takdirde ilk turda ama farklı oranlarda seçimi kazanıyor.

11- Cumhuriyet İttifakı'nın Parlamento'da da çoğunluğu sağlaması için çalışılıyor. AK Parti'nin 300'ün üzerinde milletvekili çıkarması için çaba gösteriliyor.

BAKANLAR SEÇİME GİRECEK

12- Bakanların, milletvekili adayı olması düşünülüyor. Bakanlar seçim bölgelerinde sürükleyici oluyor. Erdoğan'ın Kabine'de devam ettirmek istediği isimleri milletvekilliğinden istifa ettireceği söyleniyor. 2018 seçimlerinde Berat Albayrak, Abdulhamit Gül, Mevlüt Çavuşoğlu ve Süleyman Soylu milletvekili seçilip daha sonra istifa etmişlerdi.

13- Yerel seçimlerde bazı bakanların büyükşehirlerde belediye başkanı adayı yapılması gündemde.

ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİK Mİ

TERÖR saldırısı oluyor. İstiklal'de bomba patlıyor. Şehitlerimiz, yaralılarımız var. Ecrin'i kaybetmişiz. Ecrin'in hayatının hiç kıymeti yok mu? Bir Ecrin kaç seçime değmez mi?

Muhalef medya ise bunu tartışmıyor. Varsa da yoksa da "Bu olay AKP'ye seçim kazandırır mı?" diye konuşuyorlar.

Buğday koridoru açılıyor. Dünya gıda krizi yaşamaktan kurtuluyor. Afrika'nın yoksul ülkelerine ücretsiz olarak buğday yardımı yapılması gündeme geliyor. Muhalef medya yine aynı telden çalıyor. "Bu AKP'ye seçim kazandırır mı?" diye hop oturup hop kalkıyor.

Suudi Arabistan'dan 5 milyar dolar geleceği haberi geliyor. Muhalef medya yine "Bu AKP'ye seçim kazandırır mı?" diye tartışmaya başlıyor.

Erdoğan, Sisi ile görüşüyor, Ortadoğu'da yeni dengeler kuruluyor. Muhalef medya ise yine "Bu iş AKP'ye seçim kazandırır mı kazandırmaz mı?" işinin peşinde.

Bu psikolojiyi izah etmekte zorlandım.

Öğrenilmiş çaresizlik dedim olmadı.

Müzmin muhaliflik dedim uymadı.

Hülasa işin içinden çıkamadım.

En iyisi adını siz koyun...

Ama bu psikoloji bana pek hayırlı gelmedi.

NEREDE BU DEVLET

Düzce depreminden sonra bir vatandaş CHP'nin haber kanalı Halk TV'de konuşuyor. "Allah bin kere razı olsun Erdoğan'dan, Soylu'dan. Hemen buraya geldiler" diyor. Vatandaşımız "Allah razı olsun devletten" derken muhabir telaşla yayını kapatmaya çalışıyor. Çünkü onlara ekmek çıkmıyor. Tabii istiyorlar ki Ecevit döneminde olduğu gibi insanlar, "Nerede bu devlet?" desin.

Marmara Depremi'nden sonra Başbakanlığın önündeydik. Bakanlar Kurulu olağanüstü toplantıya çağırılmıştı. Çalışma Bakanı Yaşar Okuyan geldi. Yalova Milletvekili'ydi. Toplantıdan önce helikopterle deprem bölgesinin üzerinden uçmuş, tespitlerde bulunmuştu. "Marmara yıkılmış" dedi. Hükümet depremin büyüklüğünü bile 1 gün sonra Yaşar Okuyan'ın uyarısı üzerine fark etti. Enkazlar günlerce kaldırılamadı. Deprem yardımları ile memur maaşları ödendi. İşte o zaman millet, "Nerede bu devlet?" dedi.

Van Depremi'nden sonra bölgeye giden gazetecilerden biriydim. Van'da, Erciş'te halk, "Kardeş olduğumuzu hissettik. Gece yarısı Başbakan Erdoğan başımızdaydı" demişti.

"Nerede bu devlet?" diye isyan edildiği günlerden, "Devletimden Allah razı olsun" denilen günlere ulaştık.

Esfender KORKMAZ

Dış güven dip yaptı (I)

25 Kasım 2022 Cuma

Global piyasalara dahil olan ülkeler, hükümet tasarruflarını, iktisadi gidişatı anında öğreniyor ve değerlendiriyor. Kredi derecelendirme kurumları da ülke ve şirketler için derecelendirme notu veriyor ve bunu müşterilerine bildiriyorlar. Bu notlar aynı zamanda ülke ve şirket kredi itibarının da belirlenmesi demektir.

Üç büyük raiting şirketinin, 2013 yılında Türkiye'ye verdikleri not " yatırım yapılabilir-alt orta sınıf " seviyesinde iken 2022 ikinci yarısından sonra, "Yatırım yapılamaz-son derece spekülative " seviyesine geriledi. B'den sonra C kategorisi iflas riski var demektir. (Aşağıdaki tablo.)

TÜRKİYE'NİN RAİTINGİ			
RAİTING KURULUŞLARI	2013	2022	NOTUMUZ KAÇ BASAMAK DÜŞTÜ
Moody's	Baa3 (Durağan)	B3 Durağan	6
S+P	BB+ (Durağan)	B Durağan	4
FITCH	BBB - (Durağan)	B Negatif	5

Kredi risk primi veya kredi temerrüt takası-swap'ı (Credit Default Swap-CDS) alınan bir kredinin geri ödenmeme riskini tespit etmek ve bu riske karşı kredinin sigortalanması için kullanılan değerdir. Ülke kredi riskinin ölçülmesinde ve özellikle uluslararası yatırımcıların ülkeye yönelik risk algısının değerlendirilmesinde CDS primleri dikkate alınır. CDS oranları; Türkiye'nin dış borçlanma maliyetlerini doğrudan belirliyor.

Türkiye'nin CDS oranları;

*2013 yılında; 131 baz puan;

*2022 Temmuz ayında 861 baz puan;

*2022 kasım ayında 600 baz puandır.

Türkiye eğer dışarıda yüzde 4 faizle beş yıllık tahvil satacaksa, bu tahvilin maliyeti yüzde 4 faiz artı yüzde 6 CDS oranı, eşittir yüzde 10 demektir.

Özetle Türkiye'nin dış güveni dip yaptı.

Dikkat edersek Türkiye'ye olan dış güven 2013 yılından sonra hızla düşmeye başlamış. Bunun nedenleri;

*17-25 Aralık yolsuzluk iddiası olaylarının, dışarda devleti paylaşma kavgası olarak algılanması.

*2015 darbe teşebbüsü güven sorununu artırdı ve arkasından Ohal uygulaması da anti demokratik uygulamalara sahne oldu.

*Başkanlık sistemi ile otokrasi tırmandı.

*Teokrasi baskısı oluştu.

*AB, Avrupa Konseyi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi raporlarında, Türkiye'nin hukukun üstünlüğünde geri düştüğünü açıkladı.

*Erdoğan, Şanghay'a üye olmak istediğini açıkladı. Batı ile ilişkiler zayıfladı.

*Nihayet, ekonomik kriz var ve fakat hükümet istikrar programı yapmıyor.

Dış güven kaybolduğu için;

Türkiye'ye artık doğrudan yabancı yatırım sermayesi gelmiyor, tersine daha önce gelmiş bir kısım yabancı yatırım sermayesi satıp çıkıyor.

Merkez Bankası'nın yayınladığı ödemeler bilançosuna göre Ocak-Eylül 9 ayda 14,6 milyar dolar portföy yatırımı çıktı.

Türkiye artık, Rusya'dan sonra uluslararası piyasada işlem gören ülkeler içinde en pahalı borçlanan ikinci ülkedir.

Bugün yaşamakta olduğumuz kronik krizin nedenleri içinde, dış güven kaybı başta geliyor.

25 Kasım 2022, Cuma

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Panik yaşayan teröristler, ABD'den yardım istedi

Pençe-Kılıç Harekâtı havadan devam ederken Suriye'nin kuzeyindeki teröristlere yönelik kara harekâtı için de hazırlıklar devam ediyor. Cumhurbaşkanı **Tayyip Erdoğan**, kara harekâtının uygun bir zamanda yapılacağını söyledi. Milli Savunma Bakanı **Hulusi Akar**, bugün ABD Savunma Bakanı **Lloyd James Austin** ile telefonda görüştü. Daha önce de belirttiğimiz gibi Rusya ve ABD, Pençe-Kılıç Harekâtı'nda hava sahasını fiilen Türkiye'ye açtı. Bütün bunlar yaşanırken **Mazlum Kobani** kod adlı teröristbaşı **Ferhat Abdi Şahin**, bir Amerikan dergisine röportaj verdi. Daha önce ABD Başkanı **Joe Biden**'dan güvence aldığını belirten terörist, ABD'nin Türkiye'nin harekâtını önlemek için yeterince çaba göstermediğini söyledi. Bununla da kalmadı, ABD'yi DEAŞ üzerinden tehdit etti.

ABD'ye benzer eleştiriler **Zelenski** tarafından da seslendiriliyor. 100 milyar dolara yakın yardım alan **Zelenski** bunu yeterli bulmuyor. Aynı 5 bin TIR ve milyarlarca dolar yardım alan PKK'nın bunları yeterli bulmadığı gibi.

Ancak ABD'nin diğer ülkelere ve özellikle Ukrayna'ya yaptığı askeri yardımlar mercek altına alındı. "**Batan kripto para borsası (FTX) vasıtasıyla hem Ukrayna'daki rejime hem de Amerikan siyasetçilerine rüşvet dağıtıldığı**" ABD'nin gündemde. Yani Ukrayna'ya yapılan yardımların az bir kısmı savaşa giderken büyük kısmı Ukraynalı ve Amerikalı siyasetçiler tarafından paylaşılmış. Bu saatten sonra ABD yönetimi istese de o yardımları kolay yapamayabilir. Yani **Mazlum Kobani** kod adlı terörist panik olmakta haklı. Yol bitti.

ENFLASYON CANAVARIYLA MÜCADELE

Trafik cezalarına müthiş zamlar geldi. Bundan sonra herkes araba kullanırken çok daha dikkatli olmalı. Yeni tarifeye göre, kırmızı ışıktaki geçmenin cezası 427 liradan **952 liraya** yükseltilecek. Ehliyetsiz araç kullanmanın cezası 3 bin 674 lirayken 2023 yılından itibaren **8 bin 190 TL** olacak. Alkollü araç kullanmanın (ilk yakalanma) cezası 1823 liradan **4 bin 64 liraya** yükseldi. Ancak bir iyi haber Merkez

Bankası'ndan geldi. Merkez Bankası, politika faizini 1.5 puan indirimle **yüzde 9'a** düşürdü. Faiz iki yıl sonra tek haneye inerken Merkez'in son dört toplantıdaki faiz indirimi 5 puanı buldu. Merkez Bankası toplam rezervleri 18 Kasım haftasında bir önceki haftaya göre **5 milyar 362 milyon dolar arttı** ve **122 milyar 885 milyon dolarla** yılın en yüksek seviyesine çıktı.

Ekonomik gelişmeler 2023 seçimlerinin belirleyici faktörü olacak. Halkın gözü kulağı enflasyonda. Hükümet bütün motivasyonu ile tüketici enflasyonunu düşürmeye yoğunlaşmış durumda. Zincir marketlere yönelik yaptırımların tartışılmaya açılması da bu konunun ne kadar ciddiye alındığının göstergesi. Küresel bir mesele ve hükümetin işi kolay değil. Meselenin taraflarıyla konuşup marketler sorununa kalıcı bir çözüm bulunmadan halkın enflasyonu gündemimizden düşecek gibi görünmüyor.